

MAXIM
GASPARI

ZVONČEK

LIST S PODOBAMI
ZA SLOVENSKO
MLADINO

Štev.
1.

Leto
VII.

VSEBINA:

1. Štiri dobe. <i>E. Gangl</i> . Pesem	1
2. Kadar delimo dobrote. <i>Andrej Rapè</i> . Povest	2
3. Zaspani Jožek. <i>Borisov</i> . Pesem	5
4. Otrokovè božične sanje. <i>E. Gangl</i> . Pesem s podobo v barvotisku	6
5. Sto volkov in — nobeden. <i>Ivo Trošt</i> . Povest	6
6. Drsalke. <i>F. G. Hrastničan</i> . Povest	7
7. Sprava. <i>Juraj Pangrac</i> . Povest	9
8. Angel oznanja rojstvo Gospodovo. Podoba v barvotisku	12
9. Na saneh. Podoba v barvotisku	18
10. Na saneh. <i>E. Gangl</i> . Pesem k podobi	19
11. Tepežniki. <i>Kompoljski</i> . Povest	19
12. Pouk in zabava.	
Novoletno voščilo. <i>Fr. Rojec</i> . — Snežec. <i>Vinko Krek</i> . Uglasbena pesem. — Iz življenja ptic. — Telesna visokost Evropejcev. — Dostavek k imenom rešilcev	22
13. Kdo ga bo? Podoba	24
14. V sedmo leto	24

Listnica upravnništva.

Med „Zvončkovimi“ naročniki pogrešamo še marsikatero šolsko vodstvo, posebno po Štajerskem in po Istri, pa tudi po Kranjskem; v tržaški okolici ni naročena nobena šola na „Zvonček“. Ali ne prirejajo šolska vodstva po teh krajih šolarskih knjižnic? S čim jih pomnožujejo in nadomeščajo, če še „Zvončka“ nimajo! Drugih otroškemu duhu primernih spisov tako malo izide v Slovencih. Ali nič ne bero šolski otroci po teh krajih? V goriški okolici, v tolminskem in sežanskem šolskem okraju so naročene na „Zvonček“ vse šole; ti okraji naj nam bodo v zgled!

I. letošnjo številko smo poslali na ogled onim šolskim vodstvom, oziroma krajnim šolskim svetom, ki še niso naročeni na „Zvonček“. Kdor se ne mara tudi letos naročiti, naj nam vrne list. Kdor se pa naroči, naj pošlje naročnino ali pa naj naznani po dopisnici, da stopi v krog „Zvončkovih“ naročnikov.

„Zvonček“ izhaja 1. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 5 K, pol leta 2 K 50 h, četrt leta 1 K 25 h.

Izdajatelj, upravnik in odgovoren urednik: **Luka Jelenc**, učitelj v Ljubljani, Rimska cesta št. 7.

Rokopise je pošiljati na naslov: **Engelbert Gangl** v Idriji.

Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.

Tiska „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.

△ ZVONČEK △

LIST S PODOBAMI △ △ △ △ △
ZA SLOVENSKO MLADINO

LETO VII.

UREDIL:

ENGELBERT GANGL

1906

V LJUBLJANI

LAST IN ZALOŽBA „ZAVEZE AVSTR. JUGOSLOVANSKIH
UČITELJSKIH DRUŠTEV“

NATISNILA „NARODNA TISKARNA“

Vse pravice do spisov, priobčenih v „Zvončku“, se pridržujejo.

VII B 35986f

KAZALO.

Pesmi.

	Stran
Štiri dobe. <i>E. Gangl</i>	1
Zaspani Jožek. <i>Borisov</i>	5
Otrokove božične sanje. <i>E. Gangl</i>	6
Na saneh. <i>E. Gangl</i>	19
Štirje domovi. <i>E. Gangl</i>	25
Prošnja. <i>E. Gangl</i>	32
Ptiču. <i>A. Pin</i>	44
Večerni zvon. <i>A. Pin</i>	45
Strah. <i>A. Pin</i>	45
Na počitnice. <i>A. Pin</i>	45
Pomladi v pozdrav. <i>Borisov</i>	49
Mraz. <i>Sokolov</i>	50
Misli potujejo. <i>Fr. Žgur</i>	50
Polrazvita roža. <i>Bogomila</i>	56
Ptičice se uče peti. <i>E. Gangl</i>	67
Velikonočne. <i>Borisov</i>	73
Prepir v gozdu. <i>P. Golob</i>	74
Solnčece. <i>Sokolov</i>	80
Dobrotnica. <i>E. Gangl</i>	93
Nočno slovo. <i>F. Ločniškar</i>	97
Zjutraj. <i>Borisov</i>	107
Nezgodá Dobroradova. <i>Fr. Žgur</i>	116
Pokop. <i>E. Gangl</i>	117
Pravljica. <i>Borisov</i>	121
V slovo. <i>Sokolov</i>	122
V šolo. <i>E. Gangl</i>	128
Oblaček. <i>E. Gangl</i>	145
Zjutraj in zvečer. <i>Sokolov</i>	169
Lena muca. <i>Sokolov</i>	173
Pozdrav. <i>E. Gangl</i>	173
Sojenice. <i>Sokolov</i>	188
V boj! <i>E. Gangl</i>	189
Solnce na potovanju. <i>E. Gangl</i>	193
Na planjavi. <i>Borisov</i>	194
Prvi korak. <i>E. Gangl</i>	200
Zakaj je gozd žalosten? <i>J. Vandot</i>	217
Delež mladosti. <i>Sokolov</i>	218
Nebeško cvetje. <i>Sokolov</i>	218
Zopet v šolo! <i>E. Gangl</i>	221
Pastirček Anžek. <i>J. Vandot</i>	224
Lenuh. <i>E. Gangl</i>	230
Naša pot. <i>Sokolov</i>	230
Sanje. <i>Borisov</i>	231
Kralj Palček. <i>J. Vandot</i>	231

	Stran
Večer. <i>F. Ločniškar</i>	231
V noči Vernih duš. <i>J. Vandot</i>	241
Junak. <i>C. Golar</i>	242
Kužek. <i>E. Gangl</i>	242
Labodi. <i>Osojski</i>	256
Božična noč. <i>J. Vandot</i>	265
Spoti! <i>E. Gangl</i>	280
Dobra mati, mehka noč. <i>Fr. Žgur</i>	286
Vrti se kolesje . . . <i>A. Rapè</i>	286

Pripovedni spisi.

Kadar delimo dobrote. <i>A. Rapè</i>	2
Sto volkov in — nobeden. <i>I. Trošt</i>	6
Drsalke. <i>F. G. Hrastničan</i>	7
Sprava. <i>J. Pangrac</i>	9
Tepežniki. <i>Kompoljski</i>	19
Ila se je skrtil. <i>A. Rapè</i>	26
Prepovedan sad. <i>J. Pangrac</i>	33
Križi in težave iz mojih dijaških let. <i>Fr. Rojec</i>	39
Za visoko ceno. <i>M. Levstik</i>	42
Mladi ribič. <i>Žirov</i>	51
Bolnica. <i>E. Gangl</i>	54
Prebrisana Belčičevka. <i>J. Pangrac</i>	61
Kos in trnjolica. <i>M. Levstik</i>	65
Odplavala je z njim . . . <i>A. Rapè</i>	67
Kaznovana sirovost. <i>M. Levstik</i>	70
Najlepši praznik. <i>Sorin</i>	75
Umetnica. <i>E. Gangl</i>	78
Sosedov Nejče. <i>I. Trošt</i>	81
Vrhačev Urh. <i>A. Rapè</i>	86
Domovina. <i>A. Fuxova</i>	90
Zvit mladenič. <i>P. Kambič</i>	91
Krona. <i>P. Golob</i>	98
Sprava. <i>F. G. Hrastničan</i>	100
Vravec in vrana. <i>M. Levstik</i>	104
V majniškem jutru. <i>A. Rapè</i>	105
Ugnana trmica. <i>J. Pangrac</i>	109
Sosedova Marica. <i>Žirov</i>	114
Hektor in Sultan. <i>Žirov</i>	116
Očetov list. <i>I. Trošt</i>	121, 146
O čudnem plesu. <i>J. Pangrac</i>	127
O Kriščanci. <i>J. Pangrac</i>	127
Moj, moj oče! <i>A. Rapè</i>	129
Težka pot. <i>Kompoljski</i>	137
Petje jo je ozdravilo. <i>A. Rapè</i>	150
Lovec Blaž. <i>Borisov</i>	153
Kroparska tožba. <i>J. Pangrac</i>	162
Na semnju. <i>A. Rapè</i>	170
Soseda. <i>Silvester K.</i>	175
Koki na potovanju. <i>Silvester K.</i>	177
Čaša modrosti. <i>E. Gangl</i>	188
Babičina poslednja ljubezen. <i>I. Stukelj</i>	195
Uresničene sanje. <i>E. Gangl</i>	198

	Stran
Turki na Podreči. <i>A. Rapè</i>	201
Izgubljeni sin. <i>J. Pangrac</i>	208, 232, 260, 281
Kovači. <i>Fr. Merljak</i>	219
„Hudi mož“. <i>F. G. Hrastničan</i>	222
Lovšinov Janko. <i>M. I. Tavčarjeva</i>	225
Golob. <i>F. G. Hrastničan</i>	226
Na tujem. <i>M. Levstik</i>	238
Žitno zrno. <i>L. O.</i>	238
Ubogi Peterček. <i>Borisov</i>	243
Iz kraljestva živali. <i>M. I. Tavčarjeva</i>	246
Gos in palček. <i>M. I. Tavčarjeva</i>	247
Na jelena! <i>A. Rapè</i>	249
Dobil je kolač. <i>I. Blažič</i>	254
Gospodinja Ivanka. <i>E. Gangl</i>	255
Živali — medsebojne prijateljice. <i>A. Rapè</i>	266
Sirota Milica. <i>I. Blažič</i>	268
Stari Slovak. <i>I. Podgornik</i>	273
V borni suknji. <i>Silvester K.</i>	276

Gledališka igra.

Hojka — božično drevo. <i>A. Span</i>	269
---	-----

Poučni spisi.

Alojzij Pin. <i>L. Ogorek</i>	43
Bela Ljubljana. <i>L. Ogorek</i>	57
„Rajske ptice“. <i>L. Ogorek</i>	125
Igrišče. <i>I. B.:</i>	
1. Labirint	140
2. Boj za stolp	152
3. Svinjko pasti	187
4. Koza	229
5. Žoganje z loparjem	257
6. Žoganje s pestjo	278
Poletje. <i>L. Ogorek</i>	149
Kenguruj <i>L. Ogorek</i>	176
Rožasti plamenec. <i>L. Ogorek</i>	227
Povodni konj. <i>L. Ogorek</i>	247

Pouk in zabava.

Novoletno voščilo. <i>Fr. Rojec</i>	22
Iz življenja ptic	23
Telesna visokost Evropejcev	23
Rešitve	23, 48, 72, 96, 120, 144, 167, 192, 216, 240, 264, 287
V sedmo leto	24
Besedna naloga	46
Kako visoki so morski valovi	48
Koliko tehta ena milijarda	48
Zvita opica	48
Steklenice iz papirja	48
Za kratek čas	48, 143
Gozdi v Avstriji	48

	Stran
Evropski vladarji	48
V eni minuti	48
Najstarejši zvon v Ameriki	48
Izdelovanje papirja v Ameriki	48
Zastavica v podobah	71, 118, 166, 215, 262
Stroj za pečačenje pisem	71
Hiša z 49 nadstropji	71
Največji gozdi	71
Število zvezd	71
Lekarne na Ruskem	71
Štiristoletna želva	71
Največ kožuhovine	72
Devetkrat novo mesto	72
Ruske gosi	72
Svetovni pridelek pšenice	72
Čaj kitajskega cesarja	72
Velikan	72
Mladi risar. <i>A. Sič</i>	94, 142, 190, 287
O jajcih	95
Slavčevo petje	95
Računski nalogi. <i>K. T.</i>	96
Koliko dreves ima Pariz	118
Koliko konj je na svetu	118
Strašen potres	119
Japonski običaj	119
Hrast, star 2900 let	119
Čudno praznoverje	119
Kako naglo plava riba	119
Predpotopna žival	119
Prebivalstvo Zagreba nekdanj in sedaj	119
Najbogatejši rudnik	119
Največja trta na svetu	119
Novi Jork	141
Podgane	141
Na kateri strani je najbolje spati	141
Narodnosti v Avstriji in na Ogrskem	141
Deset zapovedi za one, ki se kopljejo	143
Sovraštvo med živalmi	143
Uganka	144, 192, 240
Starost živali	166
Ljudje, ki jedo zemljo	167
Sveži kruh	167
Kaj vzmore pridnost	167
Živali, ki ne pijejo	167
Dobiček perutninarstva	167
Drage živali.	167
Kako dolgo živi človek	167
Čebelarstvo	167
Število III. na uri	190
Največja ruska mesta	190
Kralj in berač	191
Kopriva — hranilo in zdravilo	191
Milijon kron	191

	Stran
Kaj je bilijon?	191
Največja nemška mesta	192
Koliko domače živine je na svetu	192
Dokdaj bo še svet	192
Tat	215
Pogoj za dobro spanje	215
Najbolj zdrava dežela	215
Koliko časa traja prebava	215
Iz izkušnje	215
Največja kuhinja na svetu	216
Koliko je vreden človek	216
O zgodovini mlinov	216
Plohe	216
Cena raznim kovinam	216
† Jan Lego	239
Jezero živega srebra	239
Kako ustavimo kri	240
Koliko ljudi je oblečenih	240
Sodi iz papirja	240
Koliko besed rabi človek	240
Koliko pojedjo v Parizu?	240
Zajčja šola	262
Kavovec	262
Železnice na Kranjskem	263
Bajkalsko jezero	263
Kunci v Avstraliji	263
Koliko psov je na svetu?	263
Vrednost železnic vsega sveta	263
Ob sklepu sedmega letnika	288

Glasba.

Snežec. <i>V. Krek</i>	23
Tepežnica. <i>E. Adamič</i>	47
Jutranja pesem. <i>V. Krek</i>	95
Kadar vzhaja beli dan. <i>Iv. Kiferle</i>	141
Angel varuh. <i>V. Krek</i>	168
V šolo. <i>Iv. Kiferle</i>	191
Nazaj v planinski raj! <i>V. Krek</i>	263

Podobe.

Otrokove božične sanje	6
Angel oznanja rojstvo Gospodovo.	12, 13
Na saneh	18
Kdo ga bo?	24
Prošnja	32
Prepovedan sad	35
Alojzij Pin	44
Bolnica	55
Ljubljana	57, 58, 59, 60
Ptičice se uče peti	66
Prepir v gozdu	74
Umetnica	79
Gospod je umrl	84, 85

	Stran
Dobrotnica	93
Mlin	96
Prihod pomladi	101
Pomiadno veselje	108
Ugnana trmica	110
Pokop	117
V skoku	120
Rajčice	126
V šolo	128
Vesela godba	136
Po rake!	144
Poletje	149, 150
V sladkih sanjah	156, 157
Poletni izprehod	168
Pozdrav	174
Kenguruj	176
Vesela zabava	180, 181
Poletni gosti	186
V boj!	189
Uresničene sanje	198
To je sadje!	199
Prvi korak	200
Tat	205
Zopet v šolo!	221
Rožasti plamenec	227, 228
Lenuh	230
Tudi meni malo!	237
Jan Lego	239
Kužek	242
Povodni konj	248
Gospodinja Ivanka	256
Zajčja šola	259
Pod božičnim drevesom	271
Spoti	280
Mladi umetnik	282

Štev. 1.

V Ljubljani, 1. prosinca 1906.

Leto VII.

Štiri dobe.

V naročju materinem dete
v najvarnejšem zavetju spi,
oko nad njim v ljubezni sije,
srce od radosti drhti.

1.

Vsa pota s cvetjem so postlana,
vse v solncu zlatem lesketa,
od radosti otroku solza
v oko nedolžno priigra.

Razmaknejo se srcu meje,
razvija cvet se mladih lic:
mladenič stopi v vrste drugov,
mladenka v krog dospe devic.

2.

Krvi se dvigne valovanje
in hrepenenja raste moč
naprej mladost gre vsa kipeča,
na zmago vzorov upajoč.

Ugasnejo visoke želje,
zgradi si človek lastni stan:
upehanega noč zaziblje,
zbudi ga k delu zgodnji dan.

3.

Možú odseva resnost s čela,
ljubeče žena vlada rod;
za njima spi mladosti zarja,
pred njima gre poslednja pot.

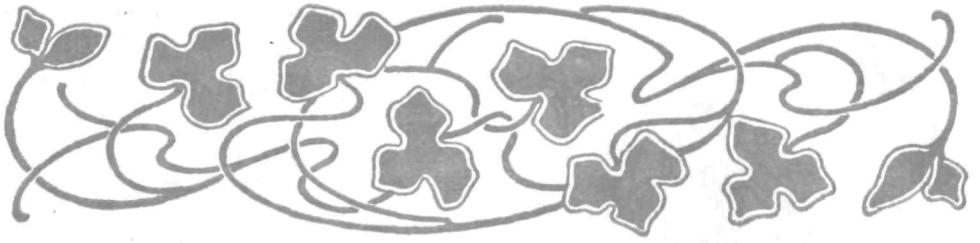
In sneg pobeli trudno glavo,
ob palici gre starec nem;
utihnil glas je vriskajoči,
ugasnil starki žar očem.

4.

Uhajajo nazaj pogledi,
naprej oko si ne želi:
okolo bele cerkve križi —
tja ponesó ga, kdor zaspi!

E. Gangl.

Kadar delimo dobrote.

Spisal *Andrej Rapè.*

Nad sinjimi vrhovi gorá, nad šumnim morjem, nad režečimi prepadi, nad vsesvetstvom sanja božični večer. Polagoma je izginila svetloba v svoje sijajne gradove, polagoma je iztegnil mrak kot polip svoje tisočere roke, temne roke vsepovsod. In kot nevesta, pričakujoč ženina, sanja božična noč, pričakujoč slovesnega trenutja — včlovečenja Kristusovega.

Božični večer! — O, koliko sladkih spominov so nešteto-krat zbudile samo te besede v srcih vaških otrok! Kako so hrepeneli po njem! Najljubše bi jim bilo, da je večni božični večer, zakaj večno bi se potem tako veselili ob čudokrasni božičnici, ki jim jo je vsako leto priredila dobra grajska gospoda. Kdo bi popisal ono radost, ki je sevala ob teh večerih iz oči in z obrazov vaške dece, dobre, nepokvarjene dece! Pa še veliko težje bi bilo popisati neizrazljivo, a vendar izraženo sladkost na obrazih grajske gospode, opazujoč veselo, ljubo ji mladino . . .

Letošnji božični večer v gradu v B . . . ni več tako svetel. Mračno je in temno v njem. Vsakokrat prej so z žarnimi lučmi porezali noči temne roke, ki jih je iztezala po vseh prostorih. Danes noči tega nihče ne brani! Vse je ovila v plašno temoto. Nikjer ni luči, povsod prazna črna noč . . .

I.

„Kam hočeš, Zorka?“

V očeh nadgozdarjeve hčerke so se zasvetile solze in odgovorila je dobri mami: „Tolažit grem grajsko gospodično!“

„Kako pa?“ vpraša radovedno ginjena mati.

„Prosila jo bom, naj ne bo tako neskončno žalostna. Gledala sem sedaj-le v njena okna. Še luči ni prižgala. Vem, da zopet joka po umrli mami! Rekla ji bom, da jo imam jaz silno rada in ne morem videti, da vedno joka po dobri mami, grajski gospé. Porečem ji, da je danes vesel božični večer in da ji danes mama pošlje angelčka v tolažbo in pa da jo pride Jezušček nocoj tolažit sam . . . Tako ji porečem in vem, da ne bo več tako žalostna. Ko pa ne bo več tako žalostna, pa bom jaz prižgala božično drevesce, in gledala bo lučce in potem bo tudi srečna.“

„Res je angelček naša Zorka,“ je zamrmrala zase mamica. Orosilo se ji je oko in ni branila hčerki iz sobe, dasi je bil že mrak.

II.

Plašno je zrla Zorka naokolo, prišedši iz sobe v mrak. Noč je že bila. In črna je bila ta noč. Okolo grada je vse skrivnostno tiho. Nič glasu, nič šuma. Semkaj s pokopališča je videti luči. V grajski kapelici so prižgane. Čudno podhrtevajo luči v kapelici. Glej! Zatrepetale so in se spele kvišku — pa zopet jele pojemati.

Zorka je stala pred grajskimi vrati. Zdelo se ji je, da mora v tem trenutku stopiti grajska gospodična iz grada in jo odvesti v lepo razsvetljene sobane, pod žareče božično drevcesce, polno darov, polno radosti. Ali vrata so ostala zaprta, grad se ni razsvetlil, gospodične ni bilo.

Tam zadaj, nekje v parku je zalajal grajski Tiras. Pripodil je po drevoredu mačko, ki je hušknila mimo Zorke in zbežala na bližnjo lipo. Svetlikajočih se oči je stal Tiras pod lipo in gledal za ubeglo mačko. Še nekolikokrat je zalajal, potem pa počasi odkorakal proti hlevom. V Zorkinih prsih je trepetalo srce. Strah se je je loteval. Gori med vejami je videla mačko. Oči so se ji svetile kot dva oglja. Še enkrat je pogledala po grajskih oknih . . .

„Ali naj grem kar gor?“ si je šepnila. „Gor grem in poiščem v sobici gospodično,“ je dela in prijela za kljuko . . .

III.

V drevoredu so se začuli koraki. Droben pesek je škrtal in šumel pod njimi. Grajska hči se je vračala s pokopališča, kjer je obiskala umrlo mamo.

Zorka je čula te korake. Obstala je pri vratih in napeto zrla v drevored. Sem od zadnjih lip se je hitro pomikala črna postava. Zorka je spoznala grajsko hčer . . .

„Kaj naj ji rečem?“ je razmišljal otrok. „Oh, prej sem vse vedela, kako porečem, da potolažim dobro gospodično, sedaj pa sta me muca in Tiras tako prestrašila! . . .“

Bliže in bliže prihaja gospodična . . .

„Bog, ljubo božično Dete, te blagoslovi in ublaži bolečine tvojega srca, dobra gospodična!“ zadoni v uho grajski hčeri.

Stresla se je. Ta glas! Ona ga pozna! Pogleda kvišku . . .

Nadgozdarjeva hčerka, Zorka, njen ljubček, stoji ob grajskih vratih, roke sklenjene k molitvi. Po licu ji polze solze, debele kot jagode na molku. Lepe solze so, ah, tako lepe otroške solze! . . .

„Kaj delaš tukaj, Zorka?“

In zdramila se je deklica, ki je doslej stala pred vrati kot kip. Zbudila se je njena duša, ki je bila doslej zamaknjena v božično Dete, v molitev, ki je z njo prosila grajski hčeri olajšanja.

„Tolažit sem te prišla, dobra gospodična, ker si na nocojšni večer tako žalostna. Blagoslovi te in olajšaj ti Božič veliko žalost po umrli mami!“

Solze so se udrle curkoma po licu grajski hčeri. Roke je razpela, s trepečočo dušo blagosloвила otroka in pritisnila potem to ljubo Zorko na prsi. Vroče, vroče jo je poljubila.

Tiras se je iznova pripodil sem od pristave. Čutil je bližino zapovedovalke svoje. Mačka je še vedno sedela na lipi in gledala otroka in gledala grajsko hčer s tistimi ognjenimi očmi.

„Pojdi z menoj, Zorka!“ je rekla gospodična in prijela otroka za roko. „Ve li mama, da si šla k meni?“

„Da! Povedala sem ji, da te grem tolažit.“

In gospodična je odvedla Zorko za roko v grad, govoreč: „Tolažit si me prišel, ti ljubi, dragi otrok! Kako sem ti hvaležna! Kako dobro dé to žalostnemu mojemu srcu! Mir si mi prinesla! Kaj pa naj jaz tebi dam, srček moj?“

„Vesela bodi, gospodična!“ je otročje odgovorila Zorka, „in pa še . . .“ Zorka je umolknila.

„Kaj še? Le povej, ljubi otrok!“

„Saj si ne upam povedati!“

„Le kar povej, brez skrbi povej!“

In Zorka je pričela: „Našega soseda Tinček, saj ga poznaš, gospodična, tisti Tinček, ki je tako priden, da nikdar ne žali mamice, je tako ubog. Sama sta z mamico v tisti skoro podrti bajtici, pa nimata ne obleke ne kruha ne drv. Danes sem bila tam. Videla sem, kako je Tinček lačen. Košček kruha sem imela v roki. Kako je milo gledal vanj! In ponudila sem mu kruh, pa je rekel: „Ne, Zorka, ne vzameš! Pa ti ne boš imela in boš lačna, pa ti bo hudo!“ Zajokala sem in mu posilila kruh, pa ga ni jedel. Dal ga je na mizo in ga prihranil materi. — V šoli pa sem slišala, ljuba gospodična, da delitev dobrot lajša in mori žalost in človeka pridobiva zopetnemu življenju, in sem mislila . . .“

„Vem, ljuba Zorka, kaj si mislila!“ In iznova so se ji udrle solze po licu. Vnovič je pritisnila dobrega otroka na prsi. „Moj Bog, kako to dobro dé!“ je šepetala. „Kaj se je zdaj-le zgodilo z mano?“

Zorka, sloneč ji na prsih, je dvignila ljubko glavico in neskončno milo, neskončno proseče zrla gospodični v obraz. V očeh se ji je svetila nedolžna sreča. Gospodični se je v srcu jelo nekaj svetliti. Tisto neprodorno temo njene duše je obsijal žarek. Jelo se je daniti. Zdelo se je gospodični, da se je na obzorju nje nežalostne duše prikazalo solnčece. Zdelo se je gospodični, da so posvetile v njeno dušo oči dobrega otroka. Prav v sredino njenega duševnega življenja so posvetile otrokove oči. Solze, ki so ji tekle po licu, so napravile žalosti pot iz srca. V sladki bližini dobrega otroka ji je bolna duša vstajala k življenju, k zopetni sreči. Sklep, da hoče danes deliti dobrote, je navdajal njeno notranjost z radostjo.

„V žalosti sem pozabila ljubezni do bližnjega,“ je rekla. „Daj, dobri Božič, da Zorka nikoli ne okusi take žalosti!“

Pozvonila je. Hišna se je oglasila.

„Stopi k Dolenčevim,“ je ukazala gospodična, „in pokliči mater in Tinčka v grad. Pozno še ni, lahko še prideta!“

Hišna je odšla.

„Medve, ljuba Zorka, pa greva medtem v kapelico, pa se zahvaliva Jezuščku, ki pride danes na svet, da je poslal po tebi mir v moje srce. Potem stopiva do tvojega doma in pokličeva še tvoje bratce in sestrice pa mamico, naj pridejo k meni. Božično drevesce hočemo nažgati tudi danes kot vedno doslej! Ti, ljubi otrok, si me spomnil dolžnosti do umrle matere. Že pred meseci je pripravila blaga žena vse za letošnjo božičnico. Kako bi bila vesela tega večera! Ali ni ji bilo usojeno. Šla je k Bogu po plačilo. Mene pa je dušila bol, in v žalosti sem pozabila na vse.“

Odšli sta. Spotoma je gospodična naročila strežaju, naj takoj obvesti vse vaške otroke, da je v gradu tudi letos zanje pripravljena božičnica.

IV.

In ponovil se je veseli božični večer tudi letos v gradu. In žarelo je polno otroških oči v veselju, in rdela so lica radosti. Razsvetlila se je sobana: zagorelo je božično drevesce. Odsevala je radost z lic blage grajske hčere, ki je delila obila in lepa darila vsem, posebe še Tinčku in njegovi materi.

V gradu je vladalo veselje, zunaj je plavala sanjava božična noč.

Zaspani Jožek.

*Ko se Jožek prebudi,
na dvorišče prihiti
gledat, če je še tako
vse kot je zvečer bilò.
A poglej ga spaka, glej:
Vrana se grohoče z vej,
nanj petelin zagrmí,
zre v zaspane mu oči,
pute kokodakajo,
žabe njemu kvakajo,
vse pozdravlja ga, prav vse —
stari ga puran le ne . . .*

*Fežno on se le drži,
nos mu prav do tal visi,
perutnice pa raspne,
neprestano v Joška zre.
Kar se zapodi puran
v Joška, da je sbežal stran,
vežo za seboj zaprl,
sebe samega podrl . . .
Zdaj je siromak spoznal,
da je pač predolgo spal,
dedu rdečo kapo vzal
in si jo na glavo del . . .*

Borisov.

Otrokove božične sanje.

*Odprto je nebo
in angelci pojó
in lučce svetle netijo,
vsi od zlata se svetijo.*

*Darove lepe nosijo,
zamé pri Bogu prosijo.
Kako jih rad imam!
Kaj naj jim v hvalo dam?*

*Če hočete, s seboj
vzemite me nocoj,
peruti vaših si želim,
potem kar sam med vas zletim!*

E. Gangl.

Sto volkov in — nobeden.

Spisal Ivo Trošt.

Rezika je prišla iz mlina zasopla in prestrašena. Glas ji je zastajal v grlu, in oči so razodevale znamenito novico, ki je zaradi razburjenosti ne more spraviti na dan. Oče jo vpraša:

„Kaj, da si tako čudna, Rezika?“ — „Oh, ne veste, ne! Zverina, zverina, volkovi!“ — „Kje so volkovi?“ — „Gori za mlinom v tistem grmovju sem jih videla več kot sto.“

„V tistem grmovju? Ni mogoče! Saj ni niti sto grmov.“

Rezika se umiri nekoliko, spozna, da je bilo res preveč in popravi: „Dosti, dosti sem jih videla — vsaj petdeset.“

„Pa nisi štela?“ — „Ne; sem bežala.“ — „Potem ne veš gotovo, če jih je bilo morda tudi samo — pet.“

„O, več gotovo!“

„Saj praviš, da nisi štela; gotovo se nisi bežeč niti ozrla, da bi mogla presoditi, če si videla vsaj enega?“

„Videla ne, toda —.“ — „Toda — bežala. Zakaj si pa bežala?“

„Ker je — ker je nekoliko zašumelo v grmovju po listju.“

„Hm!“ pomodruje oče, „sto volkov, pa da je slednjič samo nekoliko zašumelo, priča, da ima strah res velike oči. Ti pa v strahu nisi niti potrebovala oči: kar z ušesi si naštela — sto volkov, to kaže, da ima strah tudi velika in nenavadna ušesa.“

Rezika je zardela in sram je je bilo, jako sram.

Drسالke.

Spisal F. G. Hrastničan.

Jakec Kadilnikov je sedel nekega decembrskega dne pri oknu ter nekaj gladil in čedil. Sladak smeh mu je igral na usticah, in njegove oči so bile uprte edinole na predmet, ki ga je neusmiljeno drgal. —

Jakec je bil prav priden deček, in gospod učitelj se ni nikoli pritoževal čez njega; a nekaj je imel na sebi ta-le Jakec, kar ga ni delalo posebno priljubljenega. Iz prvih besed, ki jih je izpregovoril s tabo, si lahko spoznal, da bi ne bilo slabo, ko bi se malo pristrigel predolgi Jakčev jeziček . . . Poleg precej dolgega jezička pa je imel naš junak tudi trdo butico — a s tem nečem reči, da se je težko učil, kaj še, saj je bil v šoli prav priden — le strašno svojeglaven je bil, kar je posebno občutila njegova dobra mamica . . .

Tistega dne torej je sedel pri oknu, nekaj gladil in se smejal. Pa je pristopila k njemu sestra Pavla in začudeno opazovala bratovo početje.

„I, kaj pa gledaš! Meniš li, da brez tebe ničesar ne napravim?“ se zadere nanjo Jakec ter povzdigne glavo.

„Ne bodi no, Jakec,“ ga zavrne Pavla, „saj sem le gledala to stvarco, ki jo imaš v rokah . . . Kaj pa je to, bratec, povej mi, jako sem radovedna!“

„E, čeprav ti povem, me ne boš razumela!“ ji odgovori Jakec ter se dvigne s svojega sedeža. „Drsat se pojdem, in če greš z mano, boš videla, kako se ta reč rabi . . . Le poglej, kako se sveti! Ha, to pojde!“ — In dvignil je Jakec tisto stvar, ki ni bila nič drugega kot drسالke, pa se je sladko in zadovoljno nasmehljaj . . .

In šla sta — Jakec in Pavla — k mamicini ter jo poprosila, če smeta na led. Aj, kako sta poskočila od veselja, ko jima je mama dovolila! Da ste ju videli! Oblekla sta se v toplo obleko, se poslovila od mamice ter jo mahnila tja proti Tonačevemu ribniku, ki je bil popolnoma zamrznjen. Seveda jima je skrbna mamica strogo zabičila, naj pač pazita, da se ne zgodi kaka nesreča, in ona dva sta ji to svečano obljubila . . .

Spotoma je premišljal Jakec o tem, kako je prišel do svojih drسالk, in zadovoljen smehljaj mu je igral na usticah . . . Aj, dobra sta si bila z doktorjevimi Ervinom in zato je dobil od njega nekaj, česar si je že tako dolgo želel — dobil je drسالke, ki jih razen Ervina nima nihče v vsi vasi . . . In danes poizkusi, kako pojde.

Na Tonačevem ribniku se je bila že zbrala vsa vaška mladina in željno pričakovala Kadilnikovega Jakca, ki jim je že prej pripovedoval, da mu je dal doktorjev Ervin lepe drsalke . . . Ko so pa zagledali pričakovanega prijatelja, so zdirjali vsi Jakcu naproti . . .

„Pokaži, Jakec, pokaži, kakšne so!“ je vpil že od daleč Pongerčev Mihec ter se bližal Jakcu. Vsak je hotel videti drsalke, in vsi so silili v Jakca . . . No, in ko jim jih je pokazal, tedaj veselja ni bilo ne konca ne kraja . . .

In pritrdil si je Jakec drsalke na črevlje ter poizkušal vstati . . . A izpodrsnilo mu je na gladki površini in telebnil je na led kakor je dolg in širok. A ni se mnogo zmenil, malce si je pogladil obleko ter poizkusil v drugič . . . v tretjič . . . tako dolgo, da je šlo! O, Jakec se vse nauči, pa da bi se tega ne! No, in ko se je naučil stati na drsalkah, je poizkusil tudi hoditi . . . V početku počasi, potem vedno hitreje, in slednjič, no, slednjič je že šlo za silo!

In ko se je drsal tako po gladki površini, je gledal nekako zaničljivo tja po svojih tovariših, ki niso imeli drsalk . . . Ha, ti, kaj so ti proti njemu! Le on, Kadilnikov Jakec, le on ima drsalke, a drugi — ha, drugi jih pa nimajo! Čutil se je nekako vzvišenega nad svojimi tovariši, ki so se drsali brez drsalk . . . In kako mu je delo dobro, če ga je kdo opazoval ter ga celo pohvalil . . . Ah, tedaj se je zagnal in švignil po gladkem ledu . . . švigal tako dolgo, da je — padel . . .

Pavla je šla medtem na drugi konec drsališča, kjer so se zabavali otroci po svoje. Napravili so namreč velikega sneženega moža, mu deli v roko velikansko gorjačo in na glavo širokokrajen klobuk. Ha — le pogledjte Grilovega Francka, onega fantička, kako vam je zagnal debelo kepo snega v sneženega moža ter mu odbil glavo . . . Glasen smeh je zaoril iz mladih grl. Vsak je prijel za kepo ter metal v brezglavega moža tako dolgo, da slednjič ni bilo drugega kot kupček snega.

Jakec je še vedno letal po ledu semintja in ni se ozrl niti na levo niti na desno. Kar se zaleti vanj cela vrsta paglavcev, kakor je potem imenoval te otroke, ter ga prevrže . . . Obenem ga je zadela tudi debela kepa snega v obraz, da se mu je kar zabliskalo pred očmi . . . In takrat je Jakec tako nesrečno padel, da si je ranil desno roko. Pocedila se mu je kri, in tedaj je zakričal, da so prileteli vsi njegovi prijatelji. Tudi Pavla je prišla in solznega obraza obvezala Jakcu roko. Snela mu je drsalke ter ga odvedla domov.

Mama se je jako prestrašila, ko je videla obvezano roko; ko pa je spoznala, da se ni zgodilo nič hudega, ga je oštela prav dobro. Od onega dneva se drsa Jakec zopet brez drsalk. In če ga kdo vpraša, zakaj, pravi, da zato, ker so v vasi sami paglavci, ki ne vidijo, kdaj se zalete v človeka . . .

Sprava.

Spisal Juraj Pangrac.

I.

Lansko zimo smo se grelji v gorki sobi čestite Lužarjeve mame ter po daljšem razgovoru za in proti naposled sklenili, da odpošljemo za bedne naše brate Macedonce 10 kron v Ljubljano. Ker smo se štirje sešli pod tem gostoljubnim krovom, bi prišlo na vsakega 2 K 50 h, da bi nabrali vsoto 10 kron; toda zgovorna gospodična Rada je odredila drugače. „Ti, Juraj,“ je dejala važno, „ti položiš na oltar ljubezni do macedonskih bratov naših 1 krono ter poravnaš poštnino; vi, čestita Lužarjeva mama, gospodična Marica in jaz pa darujemo po 3 krone. Velja?“

„Velja!“ je prikimala mama prva. Gospodična Marica je pomislila, kje bi pridobila te tri krone, da ne bodo domači, ki so jako natančni, tega zvedeli. In ko je premislila in se prepričala, da se bo dalo pri nakupu zimskega klobuka odščipniti brez vednosti sitnih staršev ta znesek, je tudi ona pritrdila in rekla: „Velja!“ — Zdaj so bile oči vseh obrnjene vame, ki sem v duhu prešteval krone in ves drobiž v suhem svojem mošnjčku. In dasi nisem mogel po še tako natančnem razmišljanju in računanju priti do prepričanja, da ima Juraj Pangrac še 3 krone denarja v žepu, sem vendarle užaljeno ugovarjal: „To ne gre!“ sem rekel, „ali vsi enako ali pa nič!“

„Oho! Le ne tako preširno,“ me zavrne gospodična Rada, se potrka oblastno na prsi ter reče odločno: „Tukaj imamo me večino, ne pomaga torej nič; kar lepo se vdajte, pa je mir besedi!“

„E, kaj bi silil! Če nočejo, naj pa one več plačajo, saj trpi moj mošnjček itak na večni suši“, sem si mislil, a rekel nisem nič, samo skomizgnil sem malomarno z rameni, češ, če drugače ni, pa naj bo, kakor ve sklenete.“

„Torej velja!“ izusti zdaj gospodična Rada zmagonosno. „Velja!“ ji pritrdimo drugi.

Gospodična Marica je dobila častni posel, da pobere krone. „Prosim, kronice!“ je rekla z boječim glasom. In vrgli smo krone v njene drobne roke. Po pravici povedano, jaz sem dal zadnjo iz žepa; le nekaj drobiža

je še ostalo v mošnjičku. Kako hvaležen sem moral biti gospodični Radi, ki me je rešila s svojo odločno besedo neprijetnosti . . .

Prešteli smo denar trikrat, dasi smo dobro vedeli, da ne more biti ni več ni manj ko 10 kron. Gospodična Rada zahvali zdaj vse in nato še vsakega posebej za blagodušni dar, kar se meni že ni več resno zdelo, ter reče precej osorno in v zapovedujočem glasu: „Juraj, pero v roke in spiši nakaznico! Pa le naglo, da gre še danes naprej.“

Menil sem tedaj, da so gospodične Rade besede zato zapovedujoče, zato osorne, ker sem priložil jaz le 1 krono, in to me je jezilo; zato sem dejal: „Oho, ljudje božji, ukazovati si še ne dam, jaz nosim — klobuk, prosim!“

„No, kaj hoče to!“ zavrne Rada hudomušno ter pristavi samozavestno: „Tudi me nosimo klobuk, prosim! — A da ne boš užaljen, ljubi naš Juraj, te prosimo vse tri, bodi tako prijazen in spiši nakaznico.“

Zadnje stavke je govorila z neko posiljeno prijaznostjo, a čutil sem v njih neko rezkost ter bil prepričan, da me gospodična ponižuje . . . zaradi moje edine krone. Zarobim ji tedaj nazaj brezobzirno: „Pa zakaj me smešiš, pa zakaj se norčuješ iz moje uboge krone, gospodična Rada? . . .“

„Nikakor ne!“ se odreže moška Rada mirno. „Toda če ti ni všeč, da si dal samo eno krono, žrtvuj pa še dve, in odpošljemo jih 12.“

Tedaj pa sežem naglo v žep in izvlečem mošnjiček venkaj, da bi zarožljaj z denarjem, da bi vrgel krone na mizo. A ko odprem denarnico, se spomnim in uverim, da je le še nekaj črnih kebrov notri, in črn oblak nevolje se mi zazna na čelu. Eh, zdavnaj je že bilo prvega! . . .

Ko to vidi gospodična Marica, reče: „Ugovarjam! Kar smo sklenili, smo sklenili. Gospod Juraj se nam je moral že prej vdati. In zdaj bi se naj razveljavilo, kakor smo bili prej določili, le na ljubo gospodični Radi?! To vendar ne gre! Prosim, da ostane pri starem. Kar smo rekli, smo rekli! V roki imam 10 kron; izjavljam, da ne sprejem nobene krone več.“

Gospodični Radi ni bilo všeč, da se je Marica zavzela zame in da ni obveljala njena; toda jezico je zatajila in nič ni rekla. Poiskala je pero, ga pomohila v tinto in prosila mirno: „Piši, Juraj, prosim; piši, pravim, samo zato, da bo moška pisava.“

Sedel sem tedaj za mizo ter zaškrtaal s peresom. Na nakaznico na odrezek sem napisal: „Velezaslužna gospa Terezina dr. Jenkova! Blagovolite sprejeti ta mali znesek v prid nesrečnim bratom v tožni Macedoniji. Darovali so: Č. Lužarjeva mama ter gospodični Rada in Marica po 3 K, neimenovani 1 K, skupaj 10 K.“ — In ko prečitam te nedolžne vrstice na glas, gospodična Marica, ki je bila vedno dobre volje, prebledi in zavpije prestrašeno: „Jazes, jazes, kaj si napisal, Juraj! . . . Gospa dr. Jenkova izkaže vse darove, ki jih odpošlje v Macedonijo, v naših dnevnikih. Za Boga, in tako utegnejo iztakniti naši, da sem darovala celo 3 krone za tako „neumnost“, kakor menijo oni. Prosim, Juraj, mojega imena ne v javnost, mene izbriši, zame ne smejo vedeti naši!“

„Hi-hi-hi-hi!“ se zasmije porednica Rada. „Poglejte ga otroka, 20 let starega, ki se ne upa niti koraka storiti, ako ji mama ali vsaj ata ne prikima.“

Marica niti čula ni dobro teh pikrih besed. Le silila je vznemirjeno v nakaznico ter skakala in vpila v strahu pred menoj: „Mojega imena ne v javnost, mojega imena ne v javnost! Jaz se bojim naših, oh, kaj bi rekli! . . . Pa zapiši, Juraj, te prosim, da si ti daroval 4 krone ali pa Rada 6 ali pa mama; samo mene ne v javnost, samo mene ne v javnost! . . .“

„Gospodična Marica, kakor želiš, tako se bo zgodilo,“ jo potolažim. „Samo: zakaj bi tvojega imena ne smeli prinesiti časopisi?“ Zakaj bi se ne smelo vedeti, da živi v naših pozabljenih in zapuščenih Vodichah poleg čestite Lužarjeve mame ter gospodične Rade tudi gospodična Marica, ki ima srce za nesrečne brate v Macedoniji?“

„Vse lepo, vse prav! Toda jaz ne smem, jaz se ne upam. Pomisli: zaradi teh 3 kronic ne bo gotovo tri tedne ljubega miru v hiši.“

„Gospodična, jaz bom pazil na časopise. In kadar pride številka z izkazom darov in čestitim tvojim imenom, jo raztrgam, da ne pride vašim v roke.“

„O, potem šele gotovo! V takem slučaju vselej izprašujejo: kaj so neki takega pisale novine, da jih je vlada zaplenila? To pa moramo vedeti! — In ko gredo v Ljubljano, dobe pri prijatelju, ki ima že pred zaplembo časopis v rokah, pogrešano številko. — Našim ni priti do živega, naših ni moči ukaniti! Zvedeli bi gotovo. In potem? — Joj meni! — Juraj, zakaj se pa ti ne podpišeš?“

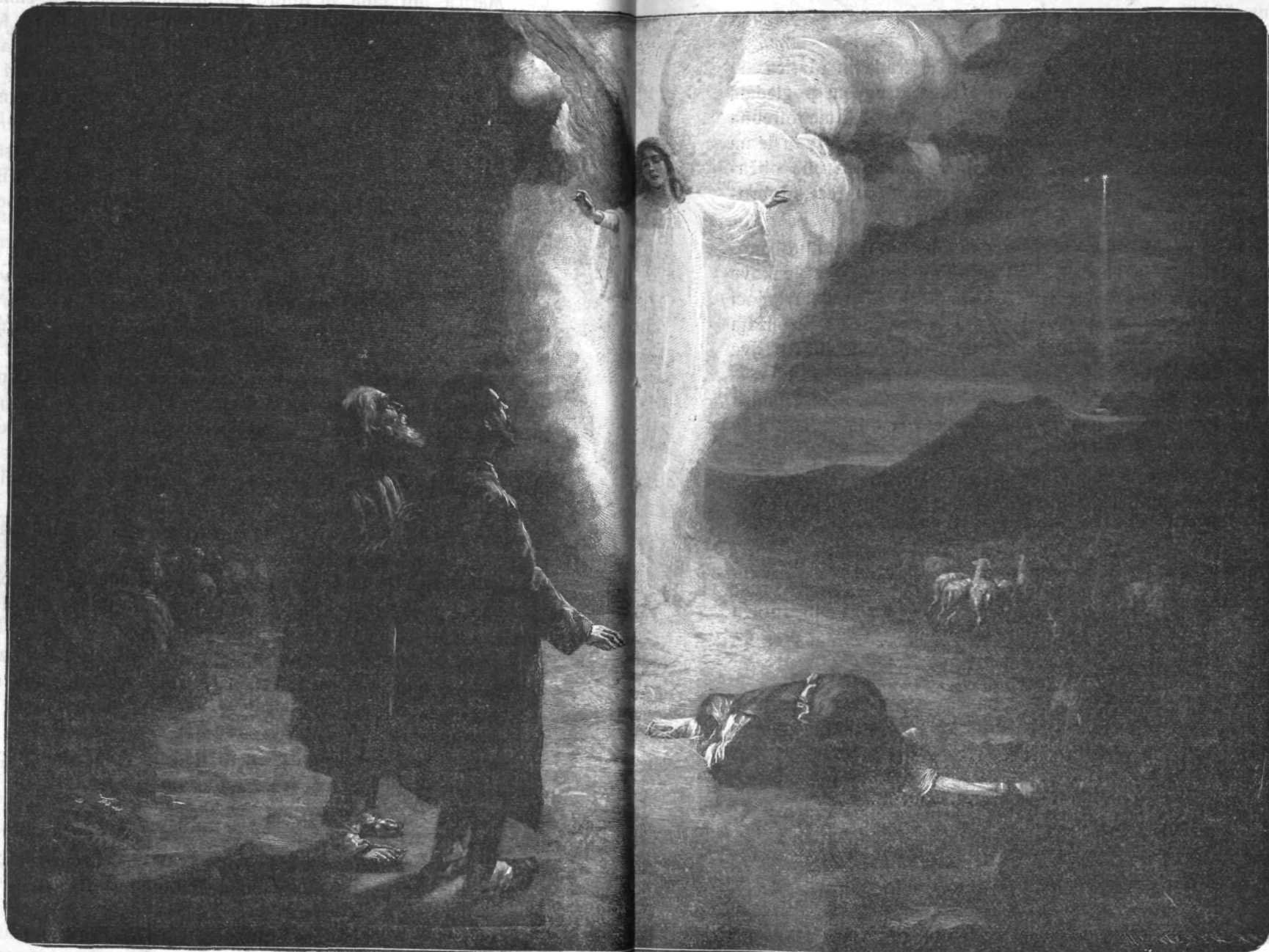
„Gospodična, za krono se ni vredno. In — med nama rečeno — še ta je od izposojenega denarja.“

„Hi-hi-hi-hi!“ se je še vedno smejala Rada. „Lejte, berač gre po cesti in k nam jo je zavil. Steci, steci, Marica, domov po dovoljenje, da mu smeš podariti en celi vinar, en celi črni vinar!“

„Oh, ne norčuj se, prosim, vendar iz mene; saj poznaš naše in veš, kakšni so,“ je prosila Marica skoro v joku. Toda Rada se ni dala ugnati. „Predlagam, da glasujemo, ali se zapišejo imena poleg daru ali ne,“ je rekla kljubovalno.

Marica je zajokala na glas, in Rada je bila zdaj prepričana, da bomo vsi glasovali z da; zakaj le preradi smo si nasprotovali tudi v rečeh, do katerih nam ni bilo dosti mar, ali se zgode tako ali tako, ali nasprotovali smo si vendarle iz gole nagajivosti. Toda danes se je zgodilo ravno narobe: samo Rada, ki je prva glasovala, je rekla: da, vsi drugi: ne! In nastal je vihar, hud vihar, ki nas je žugal popolnoma razdvojiti in razvneti ogenj sovraštva v naših srcih.

V Radi se je zbudil tedaj duh — nagajivosti in trme: ni se dala upogniti, ni se dala pregovoriti. Ona je vedno tiščala in zahtevala, da se vpišejo tudi imena poleg daru ter vpila srdito: „Da, da, da!“ — mi pa: „Ne, ne, ne!“ Ona nas je hotela prevpiti z da, da, da! — mi pa smo še glasneje brenčali: „Ne, ne, ne!“ Ona je vlekla tja, mi sem. In beseda je dala

Angel oznanja rojstvo Gospodovo

besedo, in nastal je prepir, grozen prepir, toliko, da si nismo skočili v lase. In konec vse komedije je bil ta, da je vzela Lužarjeva mama veliko brezovo metlo v roke ter — zamera gor, zamera dol — pometla nas vse čez prag na plano . . .

II.

Vsi drugi smo si bili precej dobri, le gospodični Rada in Marica, ki sta si bili največji prijateljici, si nista odpustili; druga druge ni pogledala več. A ker sta bili tako jako navezani druga na drugo, in je ta nepotrebna razprtija nastala še v zimskem času, ko je človek na kmetih navezan le na dom in se ne more geniti nikamor izpred praga, sta na tihem obe obžalovali, da je prišlo tako daleč: moška Rada se je penila od jeze, dobrodušna Marica pa jokala . . .

Jaz sem — kajpak — verno odposlal denar za Macedonce v Ljubljano. In še preden je potekel teden in en dan, sem dobil od gospe dr. Jenkove toplo zahvalo, napisano od njene dobre roke na razglednici, predstavljajoči slovanski naši mesti: Petrograd in Moskvo. „Zdaj je čas, da se približata gospodični Rada in Marica; zdaj je čas, da se sprijaznita tudi ti dve kujavki,“ sem si mislil. In ker sem bil vsega prepira pravzaprav jaz kriv — zakaj jaz sem bil izprožil misel na podporo za Macedonce, sem bil tudi jaz dolžan, da se spravi, kar je bilo še nespravljenega. In to se mi je tudi posrečilo.

Tisti dan je ravno zapadlo zopet za ped in pol snega. „Macedonci so nas razdružili, Macedonci naj nas zopet spoprijaznijo,“ sem rekel Lužarjevi mami.

„Toda vprašanje je: kako?“ je pristavila mama ter kimala pomenljivo z glavo, kakor da bi to niti mogoče ne bilo.

„Kako, to je moja reč! Jaz vam rečem: še danes mora biti sprava dognana, še danes moram sprijazniti Rado in Marico, naj velja, kar drago!“

„Ne boste ju, pravim, preveč sta si v laseh!“

„Bom ju! Stavim za polič vina, da ju bom!“

„Jaz pa za dva, da ju ne boste!“

„Velja?“

„Velja! Tu je moja desnica!“

In udarila sva, in stava je bila potrjena.

Zvečer sezujem črevlje ter grem po receptu čestitega župnika Kneippa bos v sneg. To je dober način utrjevanja, a le takim dobro stori, ki so zdravi. Izprva sicer zebe človeka, da bi jo kmalu popihal na gorko; toda po dveh do petih minutah začne že prihajati prijetna toplota v noge, in tedaj se raca po snegu kakor poleti po gorkem senu. Tudi pri meni ni bilo drugače. Ko stopim v sneg, me je kar streslo. Prijetneje bi bilo pač tedaj ob gorki peči kot zunaj v snegu, to se zna; toda spravo sem moral dognati, stavo sem moral dobiti, zato je nisem smel odkuriti na toplo. V nekaj trenutkih pa je zagorelo v nogah, in hodil sem po novem snegu, kakor da bi mi bilo z volno postlano. „Zdaj je čas, da izvršim svoj načrt,“

si mislim, vržem še polhovko z glave ter stečem razoglav in bos h gospodični Radi.

„Kaj, pa bos ste prišli semkaj in razoglav, pa v takem snegu! Za Boga, kaj pa je vendar? Kaj hudega se je zgodilo?“ so me sprejeli pri gospodični Radi vsi v strahu. Jaz sem pa cepetal in trepetal in šklepetal s čeljustmi, kakor da bi me kdove kako zeblo; in povešal sem žalostno z glavo in sklepal obupno roke, kakor da bi se kdove kaj pripetilo, ter v eni sapi vpil: „Gospodična Rada, kje si, kje si? . . . Brž na noge, brž na noge! Marici je silno slabo in samo: Rada, Radica, moja zlata Radica! — kliče venomer. Urno, urno! Vsaka minuta je draga! Urno, urno! . . .“

Tako sem vpil in stopical gorindol ter dajal nestrpno z roko znamenje, da se že vendar odpravi na pot Rada, ki je vsa prestrašena begala po sobi in iskala šerpe, ki jo je imela ovito okrog glave. Mene so se usmili dobri ljudje ter mi nataknili velike copate, me oblekli v star kožuh in mi potisnili očetovo kučmo na glavo. In v tem se je že tudi toplo zavila Rada. Poleg šerpe, ki jo je iskala, ovite okrog glave, si je nadela še drugo ter se zavila vanjo tako, da smo videli iz obleke samo še nosek in njene velike oči. Hlapec je prižgal bakljo in svetil naprej, in v gosji hoji smo se podali v sneg na to važno in žalostno pot . . . „Jaka, naglo stopaj in koj pridi povēdat, kako je gospodični,“ so vpili še iz veže, jaz pa sem priganjal od zadaj. „Urno, urno! Vsaka minuta je draga!“ In Rada, ki je komaj stopicala v snegu in se nagibala zdaj na levo, zdaj na desno, zdaj se zopet lovila po zraku in se zapoletela v hlapca, tudi ona je vpila, dasi je bila že vsa upehana in mokra od pretople obleke: „Urno, urno, Jaka! Gospodična Marica je zbolela. Bog ve, če se ji ne meša, ker kliče samo moje ime. O, ubožica! Kako močno se je morala prehladiti! Urno, urno, Jaka! . . .“

„Odprite, odprite, ljudje božji,“ sem zavpil pred durmi gospodične Marice, in brez potrkanja smo planili v sobo kakor razbojniki . . .

Marica si je ravno umivala z novim praškom zobe. Ker smo tako nenadno in tako čudno opravljeni in našemljeni planili v sobo, je to mehkočutno gospodično zmešalo tako, da ni vedela, pri čem je. Posodo za vodo, ki jo je držala v rokah, je v naglici postavila sredi sobe, v ustih je pa tiščala vodo in iskala posodo, ki jo je pravkar dela iz rok, da bi brizgnila vodo ven. To vse je še poostrilo položaj.

„Jezus, Marica, kaj ti je?“ je zavpila prestrašeno Rada in sklenila roke. Menila je, da grgra Marica čaj, in kdove kaj si je še vse prilila iz tistih čudnih stekleničic na mizi, s tankimi in dolgimi vratovi . . . „Jezus, Marica, kaj ti je? . . . Ali sem jaz kriva? — Ali si se prehladila tako močno? — Ali ti je vroče? — Ali te trese mrzlica? . . .“ Cel kup vprašanj.

Marica je imela vodo v ustih in iskala je posodo in ni mogla odgovoriti. To je grozno delovalo na uboge živce obupne gospodične Rade.

„Ah, niti govoriti ne more več! . . . Golobičica, govori vendar, govori! . . . Srček moj, odpri vendar usteca, odpri in povej, kaj ti je?“

Marica še ne najde umivalne posode, da bi plusknila vanjo vodo iz ust.

„Marica, odpusti! Nikdar več kaj takega! Prijateljici zopet-bodiva; prijateljici bodiva še dalje,“ prosi Rada.

Zdaj zagleda Marica umivalno posodo sredi sobe. Pluskne torej vodo iz ust in reče: „Kaka komedija to! Za Boga, ali ste pri pameti?“

Rada, katere živci so trpeli še pod vtiskom prvega strahu, zavpije vsa iz sebe: „Jezus, duh ji je otemnel, zblaznela je sirota Marica!“

Marica je bila kakor brez uma. In ti otožni, ti obupni glasovi iz Radinih ust so vplivali z rastočo silo na njeno mehko srce. „Rada, kaj pa pomeni vse to?“ reče, glas si ji je tresel, in na jok ji je šlo. A Rada je le vpila, vpila proseče in obupno: „Odpusti, oh, odpusti, Marica, moja zlata Marica!“

Dobra Marica začne jokati na glas. Rada se vrže zdajci pred njo na kolena in s povzdignjenimi rokami prosi usmiljenja. Tedaj pa rečem jaz, tako rečem: „Vzdigni vendar, Marica, gospodično Rado, za Boga, saj sta vendarle prijateljici!“

Marica se skloni k tovarišici. „Rada, Rada, moja zlata Radica!“ vzklikne v joku ter objame prijateljico.

„Ali ostaneva prijateljici?“ vpraša Rada.

„To se ve!“ odgovori ta.

„Pa si hudo bolna, Marica?“

„Nič!“

„In ti, Rada?“

„Nič!“

„Zdaj smo zopet prijatelji,“ sem rekel sam pri sebi ter jo še o pravem času varno odkuril iz sobe. Hlapec Jaka jo je bil že prej popihal. Kakor sem pozneje zvedel, je rekel domačim, ki so ga še vedno pričakovali z lučjo na pragu, da ni nič hudega. „E, kaj bo to!“ je dejal ter malomarno mahnil z roko. „Dohtar Pajhel iz Ljubljane niso prav zoba postavili, ga je pa Marica pogoltnila, in zdaj je hudo. Pa kaj bo to! Nič ne bo hudega, prav nič in kar dobro bo, tako rečem.“

Jaz sem šel naravnost k Lužarjevim. „Mama,“ sem zavpil, „dva poliča vina na mizo, stava je dobljena, gospodični se že objemata!“

„Ni mogoče!“ je vzkliknila mama. „Jaz tega ne morem verjeti!“

„Zato pa,“ sem dejal, „ker ste neverni Tomaž, sem prišel po vas, da se na lastne oči uverite, da je resnica, kar govorim.“

Mama je natočila, kakor sva stavila, dve poliški steklenici, in kmalu nato sva vstopila v sobo gospodične Marice.

Jaz sem bil nekoliko v zadregi, kako se izrežem; zakaj vsa stvar se je bila še bolj zamotala, kakor sem bil želel od začetka, in dobila naposled že resno lice. Kaj sta se razgovarjali gospodični ta čas, ko mene ni bilo zraven, tega ne vem; to pa vem, da sta bili že na jasnem, da sta me že potuhtali . . . „Juraj, Juraj!“ sta zavpili obe hkrati, ko sta me zagledali ter mi žugali s prstom, kakor da bi bili kdove kako hudi. A

jaz sem vedel, da ne bo tako hudo. To sem jima bral z obraza. A ker sta mi le žugali, sem zavpil: „Mir, prosim, stava je dobljena, jaz držim vino v rokah.“

Postavil sem obe poliški steklenici na mizo, in mama so razpostavili naglo kozarce. Najprej sem moral dokazati, da je stava dobljena. Kakor je bilo prej dobri Marici pri srcu hudo, da je bridko jokala, ko je videla svojo edino prijateljico tako žalostno, tako ji je bilo zdaj zopet vse lepo, in prav iz srca se je smejala, ko je čula dokaze o dobljeni stavi. A resna Rada še ni mogla pozabiti, da sem jo tako jako „za nos vodil.“ „Eh,“ sem dejal, „veš, gospodična Rada, več je pa vendar-le vredno vajino prijateljstvo kot ta šala.“ — „To je pa tudi res,“ je rekla zdaj Rada ter mi podala roko v znamenje, da mi oprošča.

„Stava je torej dobljena,“ sem dejal, „in mir je sklenjen na vse strani,“ sem dejal, „in prijateljstvo je zopet obnovljeno,“ sem dejal ter potegnil iz žepa razglednico.

„Gospa dr. Jenkova ni izkazala zneska v novinah, ampak poslala kot pobotnico to-le razglednico.“

„Hvala Bogu!“ je vzkliknila Marica in vsa srečna ploskala z rokami. „Zdaj pa ne bodo zvedeli naši, jaz sem se pa tako bala!“ Rada je pa z zanimanjem in vidnim veseljem uprla svoje velike oči v slavni slovanski mesti na razglednici: starodavno Moskvo in novodobni Petrograd.

Vzel sem tedaj velike škarje v roke ter prerezal razglednico čez pol. „Petrograd je tvoj, Marica, ker se nisi podpisala poleg daru, Moskva pa tvoja, Rada, ker si se podpisala,“ sem rekel in vročil vsaki pol razglednice.

„Hvala, Juraj!“ de Radica.

„Hvala tudi od Marice!“

„Prosim!“

„Kaj pa dobi Lužarjeva mama, ki je tudi darovala 3 krone?“

„Ne skrbite,“ rečem ter vzamem steklenico vina v roke. „Petrograda vam ne morem dati, čestita Lužarjeva mama, ker ga ima že Marica, a vročam vam ta-le „stekleni grad,“ ki je tudi nekaj vreden.“

„O, vi ste ptiček!“ vzklikne Lužarjeva mama in prime „stekleni grad“ — steklenico — v roke.

„Ti dobiš pa drugi „stekleni grad,“ kaj?“ vpraša Marica s polnimi ustmi smeha.

„Ne, dobra Marica! — Moja bo Moskva, se pravi, „mokra“ — to vino, ki je v poličih . . .“

„O, vi ste ptiček, vi ste ptiček,“ se je smejala Lužarjeva mama. Tudi obe gospodični sta se zdaj na vsa usta smejali ter mi klicali: „Juraj, Juraj!“ a žugali mi nista več s prstom, karali me nista več.

„Prosim, gospoda,“ sem rekel tedaj in nalil kozarce, „dvignimo svoje čaše na čast in slavo svojim bratom v Macedoniji ter v trajni spomin naše — sprave!“

Kozarci so zazveneli. „Živio, Macedonci! — Živeli oni, ki so spravljani! — Živio, živio! . . .“

—❖❖❖ Na saneh ❖❖❖—

Na saneh.

(K podobi.)

*Topló v telescu,
na licu smeh —
ej, to je veselo
tu na saneh!*

*Lepó v dolino
sani drčé,
brez vse težave
kar samo gre.*

*A če nezgoda
želi tako,
da nosek v snegu
išče zemljó:*

*Jz snega vsak se
brž dvigne tedaj
in s hriba zopet
v dolino nazaj!*

E. Gangl.

Tepežniki.

Spisal *Kompoljski.*

ud mraz je bil tistega leta na tepežni dan. Vso našo dolino je pokrivala lahka meglica, da so se videli obmejni hribi kakor da bi bili zaviti v lahno tančico. Ivje je viselo na drevju in na vsaki stvarci, ki je bila čez noč pod milim nebom. Prerili so se prvi slabotni solnčni žarki skozi meglico na zemljo. In kamor je kateri izmed njih posvetil, se je zablščalo vse ivje v takem lesku, kakor da bi kakšno božansko bitje streslo na zemljo polno dragih kamenov, ki se leskečejo v solnčnih žarkih.

Torej lep, krasen dan smo imeli takrat. A ta naš praznik je bil jako mrzel. Tako so vsaj rekali drugi. Mi, otroci, tega nismo čutili. V naših srcih je bilo tako veselo, tako toplo in praznično, kakor še nikdar ne v vsem letu. Saj je pa bil to tudi naš dan, ko smo imeli otroci neomejene pravice.

Pet odraslih tepežnikov nas je korakalo tisto jutro skozi vas. Črez ramo nam je visela velika torbica. Sicer je bila prazna, a upali smo, da bo do večera še premajhna. Veliki bekovi korobači so kimali nad našimi glavami. Debelejše konce smo držali v žepih, in tako se je videlo, kakor da bi nam zrasli že spleteni iz žepov. Tople polhovke so nam grele glavo in ušesa. Marsikdo nas je pogledal, ko smo tako ponosno korakali, četudi je sneg škripal pod našimi nogami; vsak se je čudil, da si upamo tako daleč v takem mrazu. Zakaj vedeli so, da gremo v Tisovec in na Korijo tepeškat.

Pri nas ne odklenka otrokom tepežnica že v dveh ali treh letih kakor drugod. Dokler so majhni, tepeškajo doma po vasi; ko pa odrastejo, potem

pa gredo še nekolikokrat drugam v sosedne vasi, ki so raztresene okolo nas po hribih. Dom pa puste manjšim.

Tisto leto nas je vodil Kodrov Jakec. Njemu je bila dobro znana pot, pa tudi hiše po tistih vasicah so mu bile znane. Njegov stric se je namreč v Tisovec priženil, in Jakec je o počitnicah pri njem pasel živino. Jakec je nas tudi nagovoril, da naj gremo; sami brez pravega vodnika bi si pač ne upali. — Šli smo nekaj časa po ozki sneženi gazi čez polje in travnike. Potem pa nas je peljala pot kake pol ure skozi gozd navkreber proti Tisovcu. Kako krasen je bil gozd poleti, ko je bil poln življenja! Pa prišla je starka zima in ga je začarala. Sedaj je ostalo drevje golo in mirno kakor da bi okamenelo. Nobena vejica se ni ganila, nobenega glasu ni bilo čuti od nikoder. Vse tiho, mirno. Le pod našimi nogami je škripal zmrzli sneg. In vendar: kakor je bil gozd krasen poleti, ko je vse vrvelo in čvrčalo v njem, tako veličasten je bil sedaj v svoji tihoti, v svoji — smrti.

Prišli smo do Jurjevega listnika. Tu nas je spomnil Jakec na povest o starem Jurju, ki smo jo vsi že slišali. Prejšnji gospodar je bil namreč za posest jako pogolten. Če je le mogel, je prioral na njivi kakšno brazdo po krivici. Ker pa ni šlo tako lahko pri njivah, zato je tem več prisleparil v gozdih in na travnikih. Še s sedaj živečim Bukovcem se je tožaril več let zaradi meje pri listniku. Nazadnje je Jurij le dobil, a vsa vas je rekla, da po krivici. No, pa Jurja je tudi zadela kazen. Pri podiranju hrasta, ki je stal na krivično pridobljenem svetu, ga je zmečkalo. In sedaj so pravili, da hodi Jurij iz onega sveta nazaj in kriči ponoči v listniku: „Težko, težko je; pomagajte!“

Groza nas je obšla na tistem mestu. Ozirali smo se, če bomo kje zagledali Jurja. Nobeden nas bi ne šel rad ondod sam. Ker pa je bilo nas več, smo se zanašali drug na drugega. Sicer smo pa kmalu zagledali gozdni rob. Za gozdom se razprostirajo tisovski pašniki in za njimi je Tisovec sam.

Vas Tisovec stoji na hribu v kotlini. Okrog njega se vrste veliki vrtovi, polni raznovrstnega sadnega drevja. Hiše čepe takorekoč med drevjem. To je bil tudi vzrok, da smo šli tepeškati v Tisovec in ne v bližnje vasi po dolini. Pri nas se ljudje še ne brigajo dosti za sadno drevje. Zato tudi nimajo sadja. Naša vas je vrhutega pred kakimi dvajsetimi leti tudi pogorela in z njo vred še tisto sadno drevje, kolikor ga je bilo. Zato je bila posebna slaščica, če smo dobili o Božiču sadje bodisi suho ali še sveže. In danes smo imeli upanje, da se popoldne vrnemo s sadjem napolnjenimi torbicami.

Najprej nas je odvedel Jakec k stricu. Veselo so ga sprejeli in tudi nas.

„No, pa se niste zbalii snega in mraza,“ je rekel stric.

„E, saj ni tako hudo, ne, stric,“ se odreže Jakec.

„Posedite okrog peči, da se pogrežete in malo počijete; saj imate še dosti časa.“

Šli smo k peči, četudi nas ni ravno zeblo. Dolga pot nas je tako segrela, da so nam stale na čelu rosne kapljice, ko smo odvezli ivnate kučme. Sedli smo pa kaj radi, ker smo se s potjo le utrudili. Stric nas je izpraševal še to in ono. Potem pa pride gospodinja z veliko skledo kislega zelja

in krompirjevih žgancev v hišo. Kar zadišalo je po vsi sobi. Povabili so nas za mizo, in mi si nismo dali dvakrat reči. Čutili smo se domače, ker nas je stric vse poznal. Sicer nam je pa tudi izborna teknilo.

Po jedi nam je prinesla gospodinja velik pehar hrušek, jabolk in češpelj, rekoč: „Tu imate, da ne pridete prazni k prvi hiši. Preden greste domov, se še tako oglasite in dobite še več.“ Stresla je vsakemu nekoliko v torbico, da je bil pehar prazen.

„To je dobro, da sem se tako najedel,“ pravi zunaj Žerinov Jože, „drugače bi obstal kar tu-le in použil vse to sadje, tako mi diši. Ko odrastem, si hočem pač dosti drevja nasaditi.“

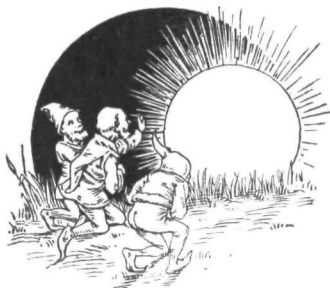
„Jaz tudi, jaz tudi,“ smo se oglašali. Takrat smo vsi sklenili, da postanemo sadjerejci. In res ima Žerinov Jože, ki je že sam gospodar, danes najlepši vrt v vsi vasi. Za druge pa ne vem, ker smo se raztepli po svetu.

Šli smo naprej od hiše do hiše. Tuintam se je v nas zagnal kak pes, ki ni bil vajen takih gostov pri hiši. Ker korobačev ni bilo treba tukaj rabiti pri tepeškanju, zato so nam prav dobro služili, da smo odganjali nadležne pse. Ljudje so pa nas sprejemali prav prijazno in povsod so nas tako bogato obdarili s sadjem, da so bile naše prostorne torbice kmalu premajhne. Pri zadnji hiši so nam natlačili še vse žepe s sadjem.

Kodrov Jakec je bil tisti dan najbolj imeniten izmed nas. Pri vsaki hiši so ga poznali in povsod je nas moral predstavljati. „Ta je Tonetov Tonček, ta Žerinov Jože, ta Kovačev Mihec, ta Pirčev Jurče in jaz sem pa Kodrov Jakec, če me še poznate!“ je pristavil v vsaki hiši nazadnje. Zapazili smo, da se je tem ljudem, ki sicer niso imoviti, dobro zdelo, da so mogli dati nam iz doline nekaj takega, česar nismo imeli sami.

Obrali smo vse hiše v Tisovcu in se vrnili težko obloženi k Jakčevemu stricu. Na Korijo nismo šli, četudi smo prej nameravali; saj smo že itak imeli vsi polne torbice, žepe in želodčke. Pri stricu smo še nekaj časa povasovali in potem odšli.

Topel zimski popoldan je bil, in veselo smo korakali iz Tisovca proti domu. Malo težko smo sicer nesli, a naše breme je bilo sladko. Mislili smo, kako bomo sedeli pozimi na peči in delili med brate in sestre raznovrstno sadje, ki smo ga pritepeškali. In ob vsakem orehu in jabolku, ob vsaki hruški in češplji bomo lahko povedali, kje smo jih dobili in kakšni dobri ljudje so nam delili te dobrote.

Novoletno voščilo.

Priobčil *Fr. Rojec.*

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Snežec.

Lahno.

Po narodnem napevu priredil Vinko Krek.

mf

Sne - žec be-li vse po - be-li črez do-li - no in go - ró,
Ka - kor sne-žec či - sto be-li vsi bo - di-mo zme-raj mi,

či - sta nje - ga je be-li-na, še či - stej-ša, še či-stej - ša
v dja-nju in na du - ši ce - li pol - ni le-pih, pol - ni le - pih

kot sre-bro. Či - sta nje - ga je be - li - na,
čed - no - sti. V dja - nju in na du - ši ce - li

še či - stej - ša, še či - stej - ša kot sre - bro.
pol - ni le - pih, pol - ni le - pih čed - no - sti.

Iz življenja ptic.

Možnost, da ranjene in pohabljene ptice še dalje žive, je večja, nego mislijo vobče. Živali okrevajo po ranah, dobljenih s strelom, padcem itd. nepričakovano hitro. Tako poročajo o jerebici, da se je držala svojcev brez nog ter se veselo dalje razvijala. Dobili so fazane, ki so se prav dobro počutili, čeravno so izgubili zaradi strela ali padca večji del kljuna. Znan je tudi slučaj o koscu, da je živel brez težave dalje, ko se je zaletel v brzojavno žico ter si pri tem odlomil perutnico. Divje ptice kažejo posebno sočutje nasproti svojim družicam, ki so se kakorsibodi poškodovale. Večkrat so že opazovali, da so si pomagale v sili. Tako pripoveduje neka lovska družba, ki je slučajno naletela na divje kokoši. Ena je bila slepa, druga je očitno prevzela njeno preskrbovanje: vodila je svojo družico, ji prinašala hrane ter bila vedno ob njeni strani. Ptice sploh dolete čudne nezgode posebno zaradi

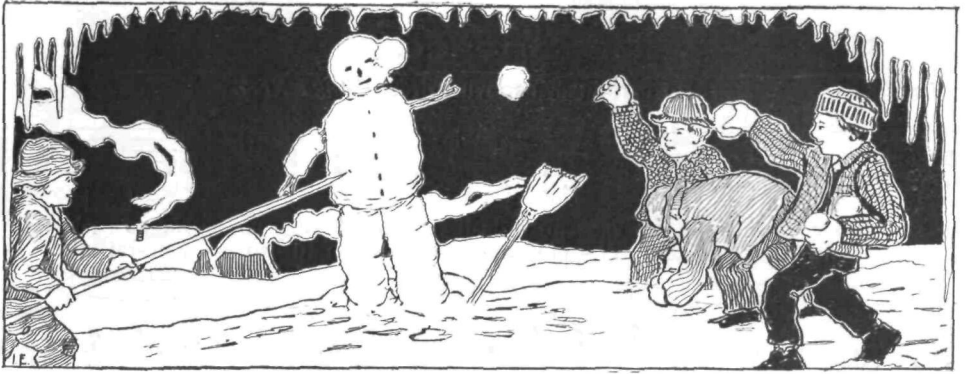
naglega letanja. Deževnik in divja kokoš se večkrat ubijeta, ker v hitrem letanju trčita ob zid. S kako silo lete ptice po zraku, za to podaje dokaz dejstvo, da je nekdanj navadni drozg popolnoma prebil 30 mm debelo ogledalno šipo. Mnogo ptic se ubije, ker se zalete v brzojavne žice. Pomorske ptice trčijo večkrat skupaj ter se tako poškodujejo. Eden najzanimivejših slučajev je morda bil pač ta, da je 16 jerebic istočasno priletelo v brzovlak, zato jih je ostalo 11 takoj mrtvih.

Telesna visokost Evropejcev.

Angleži in Norvežani so povprečno najvišji ljudje, za njimi prihajajo Danci in Holandci, potem južni narodi Avstro-Ogrske, dalje Svicarji, Rusi, Belgijci, za temi Nemci in Francozi, končno pa Italijani. Zanimivo je tudi to, da so angleški delavci višji od bogatinov, dočini zaostajajo nemški in francoski delavci v rasti za francoskimi bogatejšimi ljudmi.

Dostavek k imenom rešilcev.

Pomotoma smo izpustili v zadnjem zaznamku rešilcev zastavice v podobah dve imeni. Dotično zastavico sta tudi prav rešila: učenec Anton Kuret in učenka Antonija Berdonova, oba iz Ricmanj.

==== Kdo ga bo? ====

V sedmo leto.

Z današnjo številko začenja »Zvonček« svoj sedmi letnik. Ob pogledu na preteklost nimamo skrbi za bodočnost svojega lista. V minulih šestih letih se je »Zvonček« že tako udomačil med slovenskim mladim svetom, da bi ga ne mogel več pogrešati. Kdor ga dobi v roke, se ga razveseli. To nam dokazuje premnoge pismene in ustne izjave prijateljev.

Naša najiskrenejša želja je, da bi nam kmalu bilo mogoče, povečati in izpopolniti svoj list. To bi se dalo lahko izvršiti, ko bi nas slovenska javnost izdatnejše podprla. Zato prosimo svoje dosedanje zveste prijatelje, naj vedno in povsod priporočajo naš list, da se pomnoži število njegovih naročnikov. Na ta način dobi »Zvonček« trdnjšo gmotno podlago, in potem nam bo mogoče izvršiti vse to, kar nameravamo, da dobi slovenska mladina v resnici v vsakem pogledu vzoren svoj časopis.

Nikakor nečemo slepiti javnosti s prevelikimi in neizvedljivimi obljubami. Zagotavljamo jo le, da bomo storili tudi v sedaj pričetem letniku za list vse, kolikor in kar nam dopuščajo razmere. Največ stroškov nam povzročajo slike, ki so jako drage. Vkljub temu smo si že nabavili obilico lepih podob, ki bo z njimi tudi v tem letu »Zvonček« bogato opremljen. Pozivljemo zlasti domače umetnike - slikarje, naj ne pozabijo »Zvončka«.

Tudi pesniški del bo izbran in raznolik, saj so nam poslali »Zvončkovi« pesniki že precej lepega blaga. Glede pripovednih spisov se bomo ravnali po starem načelu ter priobčevali večinoma krajše spise, ki jih lahko zaključimo v eni številki, tako da naj tudi v bodoče ustvarja vsak list celoto zase.

V poučnem delu se bomo letos posebno ozirali na slovensko in slovansko domovino ter seznanjali svoje bralke in bralce z nje lepotami in posebnostmi, ki jih bomo kazali v besedi in podobi. V oddelku »Pouk in zabava« bomo objavljali krajše vesti najrazličnejše, a vedno zanimive vsebine ter dajali z ugankami, zastavicami, nalogami itd. mladini priliko, da si bistri duha. Izkratka: skrbeli bomo za zanimivost in raznovrstnost.

»Zvončku« ostane cena ista. Naročnino letnih 5 K in reklamacije sprejema g. L. Jelenc v Ljubljani, Rimska cesta št. 7, uredništvo pa je v rokah g. E. Sangla v Idriji.

Kdor podpira »Zvonček«, izkazuje dejansko ljubezen slovenski mladini!

Uredništvo in upravništvo.